

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Kdor se sklicuje na priposestovanje poljske služnosti, ima le dokazati, da so dani vsi pogoji priposestovanja, a ne tudi, da je služnost koristna ali udobna za gospodujoče zemljišče; sicer pa kaže že izvrševanje služnostne pravice vso priposestovalno dobo to, da je služnost koristna ali udobna. — Po §-u 180. in 432. c. pr. r. je sodnik le zavezan skrbeti za to, da stranka, prava nevešča, ki ni zastopana po odvetniku, ne trpi škode vsled nedostatnih pravnih dejanj, a ne tudi za to, da uveljavi vse svoje materijalnopravne ugovore.

Zoper razsodbo c. kr. okrajnega sodišča v Vel. L. z dne 26. junija 1903 opr. št. C 117/3-3, s katero se je, ker se je smatral dokaz priposestovanja za dognan, zavrnil tožbeni zahtevek Frančiška J. na priznanje, da tožencu Ž. ne pristojata služnostna pravica vožnje iz svojih gozdnih delov »Globoka dolina« in »Grič« čez tožiteljeve parceli *X* in *Y* in da mora to vožnjo opuščati pod eksekucijo, — je vložil tožitelj priziv med drugimi tudi iz razloga napačne pravne presoje in pomanjkljivosti postopanja. V prvem pogledu je navajal prizivatelj posebno, da prvi sodnik ni uvaževal zahteve §-a 473. obč. drž. zak., če je izvrševanje vožnje po sporni poti kaj koristno ali udobno za gospodujoči zemljišči; v drugem pogledu pa ravno isto in potem še posebno, da prvi sodnik ni razmotraval vsega položaja natanko, ker bi se bilo sicer pokazalo, da ima nasprotnik po dokazu lokalnega ogleda in izvedencev čisto posebno pot, ki drže iz vprašljivih gozdnih delov doli k njegovim (toženčevim) poslopjem, in ki popolnoma zadostuje gospodarskim potrebam in je bližja od sporne poti, tako da toženec ne potrebuje poti čez njegovi parceli; dalje bi bil moral prvi sodnik uvaževati, da servituta ni vknjižena, in to konstatovati iz javne knjige; potem je uvaževati, da je prizivatelj prevzel od svojega očeta zemljišče potom kupne pogodbe, in raztegniti razpravo na to, če je postal on lastnik tega zemljišča v zaupanju na javno knjigo, da na zemljišču ni nobenega bremena, ker je sodišče po predpisih civilnopravnega reda dolžno razpravljati o

vseh za odločbo merodajnih okolištin, ako stranka ni zastopana po odvetnikih (§ 432. c. pr. r.).

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem je tožnikov priziv zavrnilo in potrdilo prvosodno razsodbo. V razlogih, v katerih se strinja s prvim sodiščem, da je dokaz priposestovanja služnostne pravice vožnje po tožencu dognan, poudarja z ozirom na zgoraj navedena prizivna razloga: že iz edinega dejstva, ko se je opravljala vožnja dolgo dobo 30 let, je sklepati to, da je za gospodujoči zemljišči koristna in udobna; okolnost, če ima toženec še kako pot za izvažanje iz svojih gozdov, je nerelevantna, trditev prizivateljeva, da je pridobil svoje zemljišče kupnim potom in v zaupanju na javno knjigo, da na njem ni nikakega služnostnega bremena, pa nedopustna novota; po §-u 432. c. pr. r. je sodnik le zavezan zastopati v pravu neizvedeno stranko v toliko, da ne trpi vsled nedostatnih pravnih dejanj ali njih opustitve kake škode, ni pa dolžan paziti tudi na to, da stranka uveljavlja svoje materialnopravne ugovore.

C. kr. najvišje sodišče je razsodbo z dne 27. januarja 1904 št. 18.554 revizijo tožiteljevo zavrnilo in potrdilo razsodbo prizivnega sodišča.

Razlogi.

V reviziji glede pravnega nazora prizivnega sodišča in v zvezi s tem glede trjene pomanjkljivosti postopanja uveljavljena pritožba ni opravičena.

Četudi resnično spada k pojmu realne služnosti to, da mora biti koristna ali udobna za gospodujoče zemljišče, ni moči izvajati iz tega, da mora oni, ki se sklicuje na priposestovanje služnosti, dokazati to korist ali udobnost; že nepretrgano izvrševanje vso priposestovalno dobo kaže, da je zahtevana služnost koristna ali udobna in iz določb o priposestovanju izhaja dalje, da mora oni, ki se sklicuje na njo, dokazati le pogoje priposestovanja. Pomanjkljaj koristi ali udobnosti je moči uveljaviti le potom ugovora; v tem pogledu pa tožitelj na I. inštanci ni ničesar navedel. Sicer pa to, da obstoji še druga pot, še ne dokazuje nekoristnosti ali neudobnosti servitutne poti, dočim njena potreba, t. j. nemožnost voziti po kaki drugi poti, ni noben rekvizit služnosti.

Prizivno sodišče izreka popolnoma po pravici, da naloga sodnika ni materialno, nego le formalno vodstvo pravde in da ni zavezan, opozarjati stranki na vse mogoče ugovore. Taka zavezanost se iz §§-ov 180. in 432. c. pr. r. ne da izvajati.

Revizija je tedaj neutemeljena, ker ustreza pravni nazor priziv. sodišča zakonu in stvarnemu položaju, in na opustitev provedbe dokazov oprta trditev pomanjkljivosti postopanja ni opravičena, ker so ti dokazi z ozirom na prej navedeno nepotrebni.

A. Levec.

b) K razlagi tretjega slučaja §-a 367. o. d. z. Tožnik ni zaupal stvari, ako jo je bil kdo od njegovega uslužbenca na goljufiv način izvabil; ni je zaupal sam, ako jo je zaupal njegov uslužbenec.

C. kr. okr. sodišče v Ljubljani je s sodbo od 5. jul. 1904 C II 495/4-3 odbilo tožbeni zahtevke firme *A*, glaseči se: Toženka *B* je dolžna izročiti tožnici *A* od agenta *C* kupljeni šivalni stroj ali mesto stroja plačati 120 K — ter povrniti sodne stroške v 14 dneh pod izvršbo.

Dejanski stan.

Že pred Božičem 1903 je tožničin uslužbenec, potovalni agent *C*, ponujal toženki na prodaj šivalni stroj, trdeč, da mu je dala tožnica šivalni stroj mesto plačila, da je torej njegova last in da ga ima v *T*. Toženka se je dala pregovoriti, da kupi stroj. Ker *C* stroja ni imel, je spisal naročilni list z dne 30. januarja 1904, v katerem naročuje brez njene vednosti podpisana toženka, »mesarica«, pri tožnici šivalni stroj S. 1,127.385 v ceni 130 K in se zavezuje plačati kupnino po odbitku potovalcu *C*-u plačanega zneska 10 K v ostanku 120 K v mesečnih obrokih po 8 K. Nič slabega sluteča je poslala tožnica po svojem hlapcu naročeni stroj z računom toženki; stroj je izročil hlapcu *D* tožničin poslovodja *R*. Potoma se je hlapcu *D* pridružil agent *C*, ga vprašal, ali že nese stroj, ter spremil hlapca, kakor je to že poprej večkrat storil. Dospevši do hiše, kjer stanuje toženka, je stopil *C* prvi v vežo, potrkal v pritličju na vrata ter rekel hlapcu, da ni nikogar doma, da je zaprto, naj le pusti stroj v veži in mu da račun, da bo že on opravil. Hlapec je pustil res stroj in račun *C*-u, ki

mu je dal še napitnino, in se dalje ni brigal za to stvar; s toženko ni prišel v dotiko.

C je izročil potem ta stroj seveda brez tožničinega računa toženki, in ta mu je izplačala dogovorjeno kupnino 82 K, misleča, da je to isti stroj, za katerega se je bila poprej pogodila s *C*-om; o ponarejenem naročilnem listu ji ni bilo ničesar znanega.

Ko je tožnica prišla na sled goljufiji, je vložila kazensko ovadbo z dne 18. aprila 1904 ter se pridružila kazenskemu postopanju kot zasebna udeleženka. *C* je vse priznal in bil zaradi hudodelstva tatvine na kvar Josipini W., kateri je bil vzel nekaj stvari, in zaradi hudodelstva goljufije na kvar tožnici, katero je s ponarejenim naročilnim listom pripravil v zmoto in škodo, obsojen od c. kr. dež. sodišča v Ljubljani s sodbo z dne 18. maja 1904 opr. št. Vr VII 432/4-17 na štirimesečno težko, poostreno ječo, v povračilo kazenskih stroškov in po §-u 369. k. p. r., da plača tožnici na odškodnini 120 K, dočim se je tožnica z zahtevkom, da se ji vrne šivalni stroj, zavrnila na civilnopravno pot.

Z le-to tožbo zahteva tožnica od toženke izročitev stroja ali plačilo zneska 120 K s stroški, češ, da toženka ni zadobila lastninske pravice na stroju, ker prodajalec *C* ni bil lastnik.

Toženka predlaga zavrnitev tožbenega zahtevka s stroški, trdeča, da je kupila stroj v dobri veri od osebe, kateri je bil stroj zaupan od tožnice, vsled česar je zadobila neizpodbitno lastnino; stroj ni več vreden kot 82 K; da stvar ni poštena, ni mogla domnevati, ker je to njena prva kupčija bila in ker je to običajno, da agentje, ki ponujajo stvari, te pripravijo tudi na dom in sprejemajo plačilo; ako je tožnici nastala škoda zato, ker je njen hlapec izročil stroj brez potrebe *C*-u, odgovoren je za škodo le hlapec.

Razlogi.

Po §-u 369. o. d. z. mora tisti, ki vloži lastninsko tožbo, dokazati, da ima toženec vtoževano stvar v svoji oblasti in da je ta stvar njegova, tožnikova lastnina. Neizpodbijano je v le-tem slučaju, da je bil toženki prodani stroj last tožeče firme in da ga ima v posesti toženka, vendar se sklicuje toženka na določbo §-a 367. o. d. z., ki izključuje lastninsko tožbo zoper onega, ki je dobil premično stvar v dobri veri od obrtnika, upravičenega za tak promet, ali odplatno od nekoga, kateremu je tožnik stvar

zaupal. Potovalnih agentov res ni moči prištevati k takim obrtnikom, ker so le uslužbenci, ki posredujejo kupčije, a jih ne izvršujejo.

Pač pa je uporabna tukaj druga navedena določba. Toženka je sicer dobila šivalni stroj od osebe, kateri ga ni bila naravnost zaupala tožnica, in besedilo §-a 367. o. d. z. govori navidezno proti toženki, vendar bi tako ozko tolmačenje te zakonove določbe naravnost nasprotovalo načelu, v tej določbi izrečenemu, da se naj namreč lastnik drži onega, kateremu je prepustil, zaupal stvar. Ta določba velja torej tudi tedaj, kadar proda stvar nadaljnja zaupna oseba, in ta je v le-tem slučaju *C*, kateremu je stroj zaupal tožničin hlapec *D*, ki je ga dobil od tožnice z naročilom, da ga izroči toženki.

Ako bi se hotelo ugovarjati, da v naročilu, ki je da gospodar svojemu poslu, da naj stvar kam nese, ni najti onega zaupanja, kakršnega zahteva § 367. o. d. z., ker s takim naročilom lastnik še ne stopi iz posesti ali oblasti do stvari, in je posla smatrati le za nekako orodje, — tedaj se nasprotno lahko trdi, da je bila stvar zaupana po takem orodju, ki pravno ne pride v poštev, prodajalcu samemu, in pade vsa krivda le na tožnico, ako se je ta poslužila nesposobnega orodja.

Da bi bila toženka pridobila šivalni stroj na nepošten način, se niti ne trdi, vsled česar se je tudi predlog na zaslišanje izvedenca odklonil kakor nepotreben. Ker je torej toženka zadobila lastnino na stroju, je bilo tožbeni zahtevk odbiti.

C. k. deželno prizivno sodišče v Ljubljani je prvoinštančno razsodbo potrdilo iz sledečih razlogov:

Izpodbijano razsodbo je bilo potrditi bistveno iz stvarnih in zakonitih razlogov prvega sodnika. Rešiti je samo pravno vprašanje, so li v le-tem slučaju uporabna določila §-a 367. o. d. z. To vprašanje je potrditi; toženka je prepirni stroj pošteno in odplatno v posest dobila in sicer posredno od osebe, (agenta *C*), koji je lastnik sam (tožnica³ *A*) stvar zaupal v svrhu, da jo toženki izroči.

Potrjeno je, da sta hlapec *D* kakor tudi agent *C* bila v službi tožnice za časa izročitve stroja; ako je agent *C* stroj *D*-ju odvzel in ga sam toženki izročil in plačilo sprejel, ima to nasproti toženki isti pomen, kakor če bi bil *D* to storil; saj *D* še

sam ni dvomil nad poštenostjo in nad tem, da je agent (gospodarjev uslužbenec) upravičen s strojem in s kupnino zanj razpolagati; kako bi pa naj toženka o tem dvomila?

Določila §-a 357. o. d. z. temeljijo na nemškem pravnem načelu »Hand wahre Hand«; v zmislu tega pravnega načela in ožjega tolmačenja zakona samega tukaj ne gre za »zaupanje« v pravnem pomenu besede, marveč za to, da je stvar z voljo lastnika iz njegove shrambe prešla v tuje roke ali se v njih pustila. Veljava §-a 367. o. d. z. tudi takrat ni izključena, ako se prodaja vrši neposredno po oni osebi, koji je lastnik stvar zaupal, marveč ako se je stvar prodala po daljnjem zaupnem možu prvotnega hranitelja; to zahteva konsekvence načela »Hand wahre Hand«, vsled kojega se zamore lastnik, ko prostovoljno prepusti v detencijo, edino le držati sprejemnika.

To načelo tudi edino le ustreza danes prepotrebnim ozirom na splošni promet in ker so pogoji dani, — namreč odplačna in poštena pridobitev, — in ker toženki tudi niso mogli biti znani nobeni zadržki v zmislu §-a 368. o. d. z., je zakonito zajamčen in ustanovljen prehod lastnine na njo kot tisto, ki si je pravo pridobila. V tem oziru je torej pravico na korist toženke varovati, njeno stališče je zakonito, dočim nasprotni nazor ni utemeljen. Bilo je torej priziv zavrniti. (Glej Randa: *Eigenthum I.* str. 349 i. n.)

C. kr. najvišje sodišče je reviziji tožnice ugodilo z odločbo od 30. novembra 1904 št. 14.568.

Razlogi.

Tožničina revizija očita prizivni razsodbi napačno pravno presojo stvari. To očitaje je upravičeno.

Prizivno sodišče je mnenja, da je tožničin hlapec *D*, kojemu je firma sama zaupala zadevni šivalni stroj, istega *C*-ju dalje zaupal, in pravi, da je torej dan tretji slučaj §-a 367. o. d. z.

Prizivno sodišče pa pri tem prezira, da je agent *C*, kakor kaže zadevna kazenska sodba, prišel na hudodelski način v posest šivalnega stroja, ker ga je bil s ponarejenjem listine in z zvijačnimi pretvezami izvabil najprej od firme same, potem pa še od njegovega hlapca *D*.

Pri takem položaju pa ne more biti govora o zaupanju, kakršno pojmi § 367. o. d. z., ker ima to za pogoj nekazniv čin volje.

Denimo pa, da je moči govoriti o zaupanju takrat, kadar se je isto izvršilo temeljem goljufivega zapeljanja v zmoto, vendar tožena ni zaupane stvari »od koga pridobila, kojemu jo je tožitelj sam v rabo, shrambo itd. zaupal«, kakor pravi § 367. o. d. z. To določbo je, ker izjemno, strogo razlagati, in ona ne dopušča razširjenja na tretje osebe, kakor misli prizivno sodišče.

V kolikor se je torej zahtevek na izročitev šivalnega stroja zavrnil, temelji sodba prizivnega sodišča na napačni pravni presoji stvari.

Ker se je stavil tudi alternativni zahtevek na povračilo vrednosti stroja, ker se je visokosti te vrednosti oporekalo, in se v to svrho od tožene ponudeni dokaz ni izvršil, se po §-u 510. c. pr. r. izpodbijana rabsodba razveljavlja in stvar vrača prizivnemu sodišču v zopetno razsojo, pri koji se je tudi ozirati na stroške revizije.

Dr. V. S.

c) Brez vsega poudarka izrečeno grajanje, ki nasprotnika ne ovira v izvrševanju sporne pravice, ni kratenje posesti. Za prepoved izvrševanja kake posesti, dano po občinskem uradu, ni odgovoren oni, ki je s svojo ovadbo povzročil to prepoved; nasprotnik ima le pravico pritožbe proti ukrepu obč. urada.

Jožef S. je vložil zoper Janeza M. tožbo zaradi motenja zadnje dejanske posesti, v kateri je predlagal, naj se spozna: Toženec Janez M. je tožnika Jožefa S. motil v zadnji dejanski posesti služnostne pravice, napajati živino na studencu »Bukovšček« s temi, da mu je napajanje živine prepovedal; toženec je dolžan v bodoče se zdržati vsakega takega motenja pod izvršbo in povrniti v 14 dneh pod izvršbo pravdne stroške.

C. kr. okrajno sodišče v K. je tožbeni zahtevek s končnim sklepom zavrnilo, češ da tožnik niti trdil ni, da mu je toženec napajanje živine z uspehom prepovedal, da pa za uradno župansko prepoved toženec ne more biti odgovoren.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem je rekurzu tožnikovemu ugodilo, končni sklep prvega sodišča spremenilo in ustreglo tožbenemu zahtevku.

Razlogi.

Toženec pripoznava, da je tožnik v zadnji dejanski posesti pravice napajati svojo živino na studencu »Bukovšček«, zanikuje pa, da bi bil tožnika v tej posesti motil. Rešiti je tedaj le vprašanje o motitvi posesti. V tem pogledu pa izpoveduje priča Mica S., da je dné 12. aprila 1904. slišala pri studencu, ko je toženec rekel tožniku, da tukaj ne bo več napajal, in da je tudi njej okoli enega meseca pred 15. junijem 1904., ko je gnala živino na studenec, rekel toženec, da ne sme napajati, a da se te prepovedi ni držala. Dalje izpoveduje priča Janez K., župan na St. V., da mu je ovadil toženec, kako ponesnažuje tožnikova živina studenec, kadar jo napaja, da se je uradovanje v tej stvari od okrajnega glavarstva odstopilo občinskemu uradu in da je ta nato izdal oklic, s katerim se je prepovedalo napajati živino na studencu »Bukovšček« pod globo.

Pravni nazor prvega sodišča, da se toženec ni storil krivega motenja, torej ni pravilen. Sicer izhaja v istini iz izpovedi priče Mice S., da se tožnik od začetka ni držal tožnikove prepovedi, vendar je moral končno uvideti, da mu toženec resno brani napajanje, ker je povzročil celo županski oklic, da se prepové pod globo napajanje živine. Oklic sicer presega meje občinskega delokroga, ker je bilo občinskemu oblastvu nastopati kot zdravstvenemu oblastvu le toliko, da bi bilo prepovedalo onesnaženje studenčnice pri napajanju, in ni bilo upravičeno prepovedati izvrševanja napajanja sploh, a dvoma ne more biti, da se je dala prepoved na toženčevo povzročenje. Taka resna prepoved pa zadostuje za motenje v posesti pravic in je popolnoma vseeno, ali izhaja prepoved neposredno od toženca, ali od kake druge strani v interesu toženca. S to prepovedjo je toženec krivično posegel v posest pravice tožnikove in je torej le-tega v tej posesti motil in to tem bolj, ker je županstvo prepovedalo napajanje pod globo in tako izvrševanje posesti pravice naravnost onemogočilo.

C. kr. najvišje je sodišče je s sklepom z dné 13. sept. 1904. št. 14.135 revizijskemu rekurzu toženčevemu ugodilo, sklep re-

kurznega sodišča spremenilo in obnovilo končni sklep prvega sodišča.

Razlogi.

Po dejanskem stanu se je toženec proti tožitelju, oziroma njegovi ženi sicer res izjavil, da ne bodeta na studentu nič več napajala živine in jima napajanje celo prepovedal. A ker se tožitelj za to prepoved ni briga, je toženec napravil pri občinskem uradu ovadbo, da živina vodo onesnažuje, na kar je ta urad vsled ukaza okrajnega glavarstva postopal in prepovedal napajanje živine na studentu.

A brez vsega poudarka izrečeno grajanje napajanja, ki tožnika oziroma njegove žene ni oviralo, izvrševati sporno pravico in se obdržati v posesti, se ne more smatrati za kratenje tožiteljeve posesti. Toženec, uvidevši brezuspešnost svoje prepovedi, nato ni postopal samolastno, nego je napravil pri občinskem uradu ovadbo, da tožiteljeva živina vodo onesnažuje. Tudi te ovadbe ni smatrati za motitev, marveč kaže na intencijo toženčev, da bi se brez samopomoči dosegla odprava napake po oblastvu, katero je smatral za pristojno; le-to je dalo potem odločilno prepoved, ki naj bi bila po namenu ovadbe res le zabranila onesnaženje vode.

Samó to, da se je prepoved izdala na ovadbo toženčev, ne more utemeljiti njegove odgovornosti za njo, naj sta se tudi stranki o priliki uradnega ogleda med seboj prepirali. Toženec torej tudi s tem svojim dejanjem ni zakrivil samolastnega kratenja tožnikove posesti, in ta je imel le pravico pritožbe proti ukrepu občinskega urada.

A. Levec.

d) Zanimiv slučaj negativnega kompetenčnega spora v izven-spornem postopanju (§§-i 67 in 109 jur. norme).

Dne 2. januarja 1904 je mestni redar v Idriji prijel H-a, potujočega iz Trsta proti Cerknemu, ko je v Idriji učinil prestopke tatvine in goljufije, ter ga izročil sodišču. Zaslišan o svojih zasebnih razmerah je H. navedel, da je pristojen v Kraljevi Gradec ter da je nameraval iti v Cerkno zato, ker njegova žena tam biva pri svojih starših. V zmislu §§-ov 175 št. 2 in 452 št. 3 k. p. r. se je ukrenil proti njemu začasni pripor in drugi dan naj bi se vršila glavna razprava. Do te pa ni prišlo, ker je H. v zaporu

postal togoten. Po ustavitvi kazenskega postopanja se je jetnika izročilo mestni občini in ta ga je spravila v deželno blaznico na Studencu.

Dopis vodstva deželnih dobrodelnih zavodov, s katerim se je sprejem H-a v blaznico naznanil, se je v svrhu poizvedeb radi postavitve pod skrbstvo uposlal okrajnemu sodišču v Idriji. Le-to se je smatralo nepristojnim ter je omenjeni dopis odstopilo okrajnemu sodišču v Kraljevem Gradcu. Poizvedbe, ki so se vršile pri tem sodišču, so dognale, da je bil H. rojen v Ljubljani, da pa je pristojen v Kraljevi Gradec, dalje, da je imel, predno se je napotil proti Trstu, oziroma Cerknemu, stalno bivališče v Amštetnu, dočim njegov oče še sedaj biva v Šiški pri Ljubljani. Sodišče v Kraljevem Gradcu je odklonilo svojo pristojnost ter odstopilo spise glede na to, da je H. imel stalno bivališče v Amštetnu, tamošnjemu sodišču. To sodišče je poizvedelo, da je H. zares bival stalno s svojo družino v Amštetnu, da je pa dne 24. decembra 1903 zapustil ta kraj ter se s svojo družino preselil; H. je šel v Ljubljano, a žena njegova z otroci vred je šla v Cerkno na Primorskem. Češ, da je sodišče v Idriji pristojno za vprašljive poizvedbe kot nadskrbstvena sodna oblast, ker je H. tedaj, ko je bil oddan v blaznico, bival, četudi začasno, v Idriji, je okrajno sodišče v Amštetnu zopet odstopilo spise okrajnemu sodišču v Idriji. To pa je, sedaj uvažujé, da je za pristojnost merodajno bivanje H-ja v blaznici na Studencu (§§-i 67 in 109 jur. nor.), odstopilo zadevo okrajnemu sodišču v Ljubljani. Le-to je tudi odklonilo svojo pristojnost ter vrnilo spise okrajnemu sodišču v Idriji pripomnivši, da neprostovoljno bivanje v blaznici ni merodajno za pristojnost.

Okrajno sodišče v Idriji je — uvažujé: da § 67 jur. nor. nikakor ne razločuje, če je začasno bivanje v katerem kraju bilo prostovoljno ali prisiljeno; da je v tem trenutku, ko je izšel dopis vodstva dežel. dobrodelnih zavodov v Ljubljani o vzprejemu H-ja v blaznico, le-ta bival v okolišu okrajnega sodišča v Ljubljani, čeprav neprostovoljno; da bi bilo to merodajno za pristojnost tembolj, ker tudi ni moči trditi, da bi bilo bivanje H-ja v zaporu v Idriji prostovoljno, — predložilo spise c. kr. deželnemu sodišču v Ljubljani, da reši ta negativni kompetenčni spor v zmislu §-a 47 jur. norme. Omenjeno deželno sodišče je pa stvar

predložilo c. kr. najvišjemu sodišču. Le-to je z odločbo z dne 19. oktobra 1904 št. 15050 v zmislu §-a 28 jur. nor., ne da bi navedlo razlogov, določilo okrajno sodišče v Ljubljani za nad-skrbstveno sodno oblastvo.

Skrbstva ni H. doživel, ker je kratko prej umrl v blaznici v Kraljevem Gradcu, kamor so ga bili med kompetenčnim sporom oddali s Studenca.

H. Sturm.

Kazensko pravo.

Prepoved §-a 477 al. 2 k. pr. r. (reformatio in pejus) velja tudi glede kazni na prostosti, ki jo določi vzkljeno sodišče v zmislu §-a 266 k. pr. r. min. naredba z dne 11. februarja 1885 št. 30 drž. zak. namesto denarne kazni, spremenivši v denarno kazen zapor določen od 1. instance.

Na predlog generalne prokurature, ki je vložila v obrambo zakona ničnostno pritožbo, je c. kr. kasacijsko sodišče z razsodbo z dne 18. januarja 1904 št. 95 spoznalo za pravo:

S sodbo okrožnega vzklicnega sodišča v Mariboru z dne 28. oktobra 1093 se je kršil zakon, ker je sodišče v stvari zasebnih obtožiteljic Ane K. in Cecilije S. zoper Marijo M. radi žaljenja časti Marije M. namestu 14dnevnega zavora, katerega je vzklicna instance spremenila v globo 150 K, v slučaju neizterljivosti teh 150 K, določilo petnajstdnevni zapor. Ta sodba se razveljavlja v izpodbijani točki kot nična, in se izreka, da mora Marija M. v slučaju neizterljivosti globe 150 K — pre-stati 7 dnevni zapor. V ostalih točkah ostane prvoinstančna sodba, kakršna je.

Razlogi.

Posestnica Marija M. je bila s sodbo c. kr. okr. sodišča v Mariboru z dne 23. septembra 1903 radi prestopkov po §-ih 487 in 496 kaz. z. obsojena po §-ih 493, 260b, 267 k. z. na dva-tedenski vsak teden z 2 postoma poostreni zapor.

Na vzklicni razpravi, ki se je vršila na obtoženkin vzklic, dne 28. oktobra 1903 pred mariborskim vzklicnim sodiščem, je umaknil obtoženkin zagovornik vzklic radi krivde in ga vzdržal le glede izreka o kazni. Zastopnik zasebnih obtožiteljic je iz-

javil, da sta obtožiteljici odpustili obtoženki žalitev, ter je preklical predlog, naj se obtoženka kaznuje.

C. kr. okrožno vzklicno sodišče v Mariboru je s sodbo z dne 28. oktobra 1903 pustilo sodbo prvega sodnika nedotaknjeno glede izreka o krivdi, zavrnilo vzklic glede izreka o kazni kot nečopusten, toda spremenilo v zmislu §-ov 261, 266 in 330 k. z. kazen 14 dnevnega zapor, določeno od prvega sodnika, v globo 150 K ter izreklo, da mora Marija M. v slučaju neizterljivosti globe prestati 15 dnevni zapor.

Ta odločba pa je proti prepovedi v §-u 477 odst. 2. k pr. r. izrečeni, ki izključuje reformatio in pejus.

Vzklicno sodišče je sicer v zmislu §-a 530 k. z. priznalo obtoženki ugodnost in je namestu zakonite ter prvosodno izrečene kazni z zaporom določilo kazen v denarju; toda vsled te spremembe kazni odmerjena nadomestna kazen vsebuje poslabšanje položaja obtoženkinega. Prvi sodnik je odredil 14dnevni zapor (čl. VIII. razglasilnega patenta h kaz. zakonu), in vzklicno sodišče določa za slučaj neizterljivosti globe 15 dnevni zapor. Merilo, določeno v §-u 260 predh. odst. k. z. in v min. naredbi z dne 11. februarja 1885 št. 30 drž. zak. tukaj ne velja. Prav tako malo pride v poštev okolnost, da je bila prvosodna kazen pooostrena s postom. Pri enakih prostostnih kaznih je ostrejša tista, ki je daljša. Ker ni gotovo, da bode ostalo pri izrečeni denarni kazni, se ni smela nadomestna kazen odmeriti ostreje, kakor je bila izrečena prvotna prostostna kazen.

Bilo je torej v zmislu §-a 292 k. pr. r. razsoditi kakor zgoraj navedeno in izreči, da se je kršil zakon.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnika društva u Zagrebu, god. XXX., je prinesel v letu 1904. sledeče razprave: Dr. D. Čupović: Reforma gradjanskoga parbenoga postupnika, v br. 1.—6. — Dr. H. Werk: Ovrha na nepokretni imetak po novom avstrijskom ovršnom redu, v br. 1. in 2. — Dr. Mihalić: Občina i njezina uprava na temelju zak. čl. XVI.: 1870. ob uredjenju občina i trgovišta, koja nemaju uredjenog magistrata, v br. 1.—6. in 8. do 11. — Dr. M. Košutić: K nauci o rezolutivnom uvjetu, v br. 1. in 2. — P. Petaj: Opet